

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 50g/2023

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 150 alin. (4) din Codul penal
*(omisiunea reducerii limitei maxime a pedepsei pentru determinarea sau
înlesnirea sinuciderii care s-a soldat cu încercarea de sinucidere)*

CHIȘINĂU

5 octombrie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 28 februarie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 5 octombrie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „limita minimă a pedepsei se reduce până la jumătate” din articolul 150 alin. (4) din Codul penal, ridicată de dl avocat Ion Cobîșenco, în interesele dlui Ion Corciu, în dosarul nr. 1-103/2022, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul Telenești.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de judecătorul cazului, dl Gheorghe Ciobanu, de la Judecătoria Orhei, sediul Telenești, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Dl Ion Corciu este învinuit de comiterea unei pretinse infracțiuni.

4. La 23 septembrie 2022, procurorul de caz a trimis cauza penală de învinuire a dlui Ion Corciu în instanța de judecată.

5. La 30 septembrie 2023, în cadrul ședinței preliminare, dl avocat Ion Cobîșenco a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „limita minimă a pedepsei se reduce până la jumătate” din articolul 150 alin. (4) din Codul penal, care reduce la jumătate limita minimă a pedepsei dacă acțiunile de determinare sau înlesnire a sinuciderii s-au soldat cu încercarea de sinucidere.

6. Printr-o încheiere din 20 februarie 2023, judecătorul cazului de la Judecătoria Orhei, sediul Telenești, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 72 Categorii de legi

„[...]”

(3) Prin lege organică se reglementează:

[...]

n) infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora

[...]”

8. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 150 Determinarea sau înlesnirea sinuciderii

„(1) Determinarea sau înlesnirea intenționată a sinuciderii, inclusiv prin intermediul rețelelor de comunicații electronice, soldată cu sinuciderea

se pedepsește cu închisoare de la 2 la 5 ani.

(2) Acțiunile prevăzute la alin.(1), săvârșite:

- a) cu bună știință asupra unui minor;
  - b) asupra unei persoane care se află într-o dependență materială sau altă dependență față de făptuitor;
  - c) din motive de prejudecată,
- se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 9 ani.

(3) Acțiunile prevăzute la alin.(1), săvârșite asupra:

- a) unei persoane minore în vârstă de până la 14 ani;
  - b) două sau mai multor persoane,
- se pedepsesc cu închisoare de la 9 la 12 ani.

(4) Dacă acțiunile prevăzute la alin.(1)–(3) s-au soldat cu încercarea de sinucidere, limita minimă a pedepsei se reduce până la jumătate.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul sesizării susține că omisiunea de a reduce la jumătate limita maximă a pedepsei pentru determinarea sau înlesnirea sinuciderii îi oferă judecătorului o marjă discreționară largă la individualizarea pedepsei.

10. În opinia sa, această marjă discreționară largă oferită judecătorului este contrară principiului legalității pedepsei penale.

11. Totodată, autorul consideră că opțiunea legislatorului de a reduce doar limita minimă a pedepsei este criticabilă prin raportare la alte prevederi care permit reducerea ambelor limite ale pedepsei, *i.e.* pregătirea de infracțiune, tentativa la infracțiune, încheierea acordului de recunoaștere a vinovăției.

12. În fine, autorul excepției susține că articolul 150 alin. (4) din Codul penal este contrar articolelor 1 alin. (3), 20, 23, 54 și 72 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

15. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „limita minimă a pedepsei se reduce până la jumătate” din articolul 150 alin. (4) din Codul penal. Curtea constată că această prevedere nu a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

17. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală judecată în primă instanță privind pretinsa determinare sau înlesnire la sinucidere soldată cu încercarea de sinucidere. Prin urmare, Curtea admite că textul contestat din articolul 150 alin. (4) din Codul penal este aplicabil la soluționarea cauzei.

18. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (DCC nr. 53 din 19 aprilie 2022, § 19).

19. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental invocat de autor. Astfel, Curtea va examina dacă problema de drept ridicată de autorul sesizării face incidente dispozițiile constituționale invocate (a se vedea DCC nr. 159 din 24 noiembrie 2022, § 42).

20. Autorul sesizării a susținut că norma contestată, sub aspectul omisiunii de a reduce la jumătate și limita maximă a pedepsei, este contrară articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*calitatea legilor*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 72 (*categorii de legi*) din Constituție.

21. Cu privire la incidența articolului 1 alin. (3) din Constituție, Curtea subliniază că acest articol comportă un caracter general și nu poate constitui un reper individual și separat (a se vedea DCC nr. 13 din 2 februarie 2023, § 19). Referitor la articolele 23, 54 din Constituție, Curtea reiterează că acestea nu au o aplicare de sine stătătoare, ci numai în coroborare cu un drept fundamental, care trebuie să fie aplicabil (a se vedea DCC nr. 169 din 6 decembrie 2022, § 25).

22. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, Curtea a notat în jurisprudența sa că legislatorul nu poate reglementa o sancțiune astfel încât să lipsească instanța de judecată de posibilitatea de a o individualiza în mod efectiv și rezonabil. Limitarea rolului instanței de judecată lipsește de substanță garanțiile dreptului la un proces echitabil, consacrat de articolele 20 din Constituție și 6 din Convenția Europeană (a se vedea HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 109).

23. În acest sens, Curtea observă că, potrivit alin. (4) din articolul 150 din Codul penal, limita minimă a pedepselor prevăzute la alineatele (1) – (3) din același articol se reduce la jumătate, dacă determinarea sau înlăturarea intenționată a sinuciderii s-a soldat cu încercarea de sinucidere. Astfel, pe baza alin. (4), limitele minime ale pedepselor din articolul 150 din Codul penal pot fi modificate după cum urmează: (i) închisoare de la 1 an - în ipoteza prevăzută de alin. (1); (ii) închisoare de la 2 ani și 6 luni – în ipoteza prevăzută de alin. (2); și (iii) închisoare de la 4 ani și 6 luni - în ipoteza prevăzută de alin. (3).

24. Prin urmare, diferențele dintre limitele minime și maxime ale pedepsei închisorii stabilită potrivit articolului 150 alin. (4) din Codul penal nu restrânge competența instanței de judecată de a exercita un control de jurisdicție deplină în privința individualizării și oportunității sancțiunii. *Per a contrario*, pedeapsă fixă stabilită de legislator, precum și diferența relativ mică dintre limita minimă și maximă a sancțiunii pot ridica o problema pe baza articolelor 20 din Constituție și 6 din Convenție (a se vedea HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 110).

25. Astfel, Curtea reține că instanța de judecată are competența de a aprecia proporționalitatea sancțiunii aplicate prin raportare la fapta penală și la circumstanțele cazului, astfel încât să existe un echilibru corect între scopul legii penale și mijloacele utilizate care să nu restrângă drepturile persoanei mai mult decât este necesar pentru a atinge aceste scopuri (a se vedea, în sens contrar, HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 111).

26. Totodată, Curtea nu poate reține criticile autorului referitoare la marja discreționară largă oferită judecătorului la individualizarea pedepsei. Codul penal reglementează atât criteriile generale de individualizare a pedepsei (articolul 75), cât și circumstanțele atenuante și agravante (articolele 76 și 77). Mai mult, circumstanțele agravante sunt enumerate în mod exhaustiv în articolul 77 alin. (1) din Codul penal.

27. Cu privire la criticile autorului referitoare la legalitatea pedepsei penale, Curtea observă că redactarea actuală a conținutului infracțiunii și pedepsei prevăzute de articolul 150 din Codul penal a fost adoptată printr-o lege organică, *i.e.* Legea nr. 157 din 26 iulie 2018 cu privire la modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002. În acest sens, Curtea reține că articolul 72 alineatele (1) și (3) lit. n) din Constituție stabilește ca comportamentele care constituie infracțiuni, pedepsele pentru acestea și regimul executării lor să fie stabilite de Parlament, prin legi organice. În jurisprudența sa în care a analizat câmpul de aplicare al acestei prevederi constituționale, Curtea a precizat că prescrierea comportamentului interzis sub forma unei norme de lege organică reprezintă singura condiție prevăzută de articolul 72 alin. (3) lit. n) din Constituție (a se vedea DCC nr. 70 din 18 mai 2021, § 20).

28. Prin urmare, din analiza sa abstractă a prevederii contestate din Codul penal, Curtea nu reține existența vreunei ingerințe în articolele 20 și 72 din Constituție. În consecință, nici articolele 1 alin. (3), 23, 54 din Constituție nu sunt incidente.

29. Pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „limita minimă a pedepsei se reduce până la jumătate” din articolul 150 alin. (4) din Codul penal, ridicată de dl avocat Ion Cobișenco, în interesele dlui Ion Corciu, în dosarul nr. 1-103/2022, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul Telenești.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

Chișinău, 5 octombrie 2023

DCC nr. 125

Dosarul nr. 50g/2023